

2. Colina S. Further Evidence for a Functionalist Approach to Translation Quality Evaluation. *Target*. 2009. № 21. P. 235-264. 3. Кочубей О.С. Психологічні чинники становлення перекладацької компетентності майбутніх філологів. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. н. Рівне, 2016. 315 с. 4. Mbotake S.G. Assessing Translator Education in the Light of Competency-Based Approaches: Dashboard Indicators and Stakeholders' Sense-Making. *International Journal of English Language & Translation Studies*. 2017. Vol. 05(03). P. 111-128. 5. Ігнатенко В.Д. Методика навчання майбутніх філологів письмового перекладу науково-технічних текстів французькою мовою. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. н. Київ, 2017. 22 с. 6. Алферова Д.А. Модульное обучение переводу научно-технических текстов с использованием информационных технологий. Дисс. на соискание уч. степени канд. пед. н. Москва, 2010. 273 с. 7. Фабрична Я.Г. Методика навчання майбутніх філологів письмового двостороннього перекладу з використанням мовного портфеля (англійська й українська мови). Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. н. Київ, 2015. 22 с. 8. Hurtado Albir A. The Acquisition of Translation Competence. Competences, Tasks, and Assessment in Translator Training. *Meta*. 2015. № 60(2). P. 256-280. 9. Володько А.М. Методика навчання майбутніх перекладачів усного послідовного науково-технічного перекладу (німецька та українська мови). Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. н. Київ, 2018. 23 с.

Алла Ляшина
м. Ужгород, Україна

Міжкультурна комунікація та фахова підготовка перекладачів

The article deals with the multicultural approach as one of modern methods of teaching foreign languages. It has been found out that teaching a foreign language and foreign culture in terms of multiculturalism develops students' ability to communicate and co-exist with people of different ethnic groups, which gives students an opportunity to comprehend the values of global civilization. The article examines the conditions and ways of forming intercultural competence of a student as an integral personality. Nowadays tolerance is of great importance for all people. In a democratic society respect, protection of human rights and freedoms play an important role. Thus, there is a need for multicultural education of youth, which means knowledge of national culture and tolerance of other cultures, mastering the system of communication skills. Special attention should be paid to young people's interaction in terms of multiculturalism.

Key words: multicultural education, multicultural approach, intercultural competence, intercultural communication, sociocultural space, language multicultural education.

На сучасному етапі глобалізації знання іноземних мов стає життєво необхідним. Переклад у сучасних умовах є засобом двомовної та багатомовної комунікації між людьми у різних галузях їхньої діяльності. Професійний переклад – це складний вид діяльності, який вимагає особливих навичок, глибоких теоретичних знань та спеціальної теоретичної підготовки. Переклад є однією з важливих форм міжкультурних взаємин. Перекладачі виступають посередниками між народами, які спілкуються в найрізноманітніших сферах життя. Окрім посередницької функції, перекладні твори виконують і творчу, продуктивну місію, бо завжди були важливим стимулом розвитку національних мов, літератур, культур.

Справедливий обмін та діалог між цивілізаціями, культурами і народами на основі взаємного розуміння та поваги, рівної гідності всіх культур є необхідною умовою для побудови соціальної згуртованості, примирення та миру між народами [11, с. 26]. Тому доцільно розглядати переклад з точки зору культурологічного підходу.

Полікультурність є об'єктом розгляду у працях таких дослідників, як В. Болгаріна, Л. Горбунова, Г. Дмитрієв, В. Ковтун, І. Лощенова, О. Мілютіна, А. Солодка. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники у галузі соціології, культурології, психології, лінгвістики, філософії та освіти проявляють інтерес до різних аспектів міжкультурної компетентності, яку було досліджено, як стверджують О.А. Гончарова та А.В. Маслова [2], у таких напрямках: формування соціокультурної компетентності (О. Бирюк, І. Закір'янова, Д. Іщенко, С. Шукліна та ін.); формування комунікативної компетентності (С. Зенкевич, Л. Мітіна, Ю. Пассов, Л. Романишина, З. Підручна та ін.); формування професійної компетентності (Л. Зеленська, Л. Карпова, Н. Кузьміна, Н. Лобанова, А. Маркова та ін.); формування окремих аспектів професійної іншомовної компетентності (Л. Апатова, В. Баркасі, О. Волченко, Н. Гез, А. Гордеева, В. Калінін, Б. Ліхобабін, С. Ніколаєва, О. Овчарук, О. Пінська, Є. Рослякова, В. Ріверс, В. Редько, В. Кейблз, Ф. Вінгард та ін.); дослідження рівнів готовності до професійної діяльності (А. Алексюк, В. Борисов, К. Дурай-Новакова, А. Капська, В. Рибалка, С. Сисоева та ін.); використання інформаційних технологій у навчальному процесі (Т. Гуменникова, Н. Єлухіна, Л. Карташова, С. Нальотов, О. Трофимов та ін.). Серед українських науковців окремі аспекти полікультурної освіти досліджували Р. Агадуллін, І. Бех, О. Грива, О. Гуренко, М. Лещенко, О. Мілютіна, Н. Міропольська, О. Сухомлинська, Н. Якса та ін.

Праці Дж. Холмса сприяли, з одного боку, розмежуванню теоретичного, дескриптивного та прикладного перекладознавства, а з іншого, – їх частковій або повній інтеграції. У 70-80-ті роки теоретики в галузі перекладознавства знову повертаються до ідей Дж. Холмса. Як зазначено в А. Честермана, переклад розглядається з позицій: 1) продукту розумової діяльності людини, 2) процесу виробництва цього продукту та його функціонування [6]. Як стверджує С.П. Денисова, пошук теоретичних моделей і підходів привів до культурологічного повороту в перекладознавстві. У зарубіжному перекладознавстві “the cultural branch deals with values, ethics, ideologies, traditions, history, examining the role and influence of translators and interpreters through history, as agents of cultural evolution” [6].

Новий підхід до підготовки перекладачів для ефективної професійної діяльності у полікультурній комунікації викликаний потребами суспільства щодо наведення мостів порозуміння у спілкуванні між представниками не тільки різних мов, а й різних культур [11, с. 32]. Згідно з цією концепцією перекладач має справу з двома культурними планами. З одного боку, в тексті зафіксована «культура в мові», тобто національно специфічна картина світу в чистому вигляді. Вона може бути описана термінами концептуальної лінгвістики, що розглядає когнітивно-семантичні структури людського мислення (концепти, фрейми) в сукупності із засобами їх мовної об'єктивації. З іншого боку, в тексті відображена так звана «культура, описувана мовою», тобто відображення у змісті тексту артефактів культури, культурних реалій.

Таким чином, у рамках культурологічної концепції перекладу текст розглядається як складне культурологічне явище, яке характеризується національною специфікою як на рівні когнітивно-семантичної структури, так і на рівні мовної об'єктивації культурних реалій. Беручи до уваги культурологічну складову перекладознавства, слід зазначити, що переклад являє собою не тільки перехід від однієї мови до іншої, а й перехід від однієї культури до іншої. Тобто, переклад – це акт міжкультурної комунікації за участі посередника-перекладача.

У процесі навчання майбутній перекладач детально вивчає специфіку іноземної мови. Але в практичній діяльності перекладач знову і знову буде стикатися з окремими випадками, коли набутих знань не вистачить для адекватного перекладу. Тому крім постійного вдосконалення знання іноземної мови необхідно розширювати загальний тезаурус, отримати знання як про шлях етносу в цілому, так і про окремі історичні події. Отриманню таких знань сприяє регулярний перегляд художніх та документальних фільмів в оригіналі, читання

художньої літератури та іноземної періодики, живе спілкування з носіями мови. Лише за наявності розвиненої культурологічної компетенції переклад буде являти собою процес створення тексту, тотожного оригіналу в комунікативному, інформативному і культурному аспектах. Для перекладача надзвичайно важливо подолати не тільки мовний, а й культурний бар'єр. Як пише С.Г. Тер-Минасова, культурний бар'єр набагато небезпечніший і неприємніший мовного. Він ніби зроблений з абсолютно прозорого скла і не відчутний до тих пір, поки не розіб'єш собі лоба об цю невидиму перешкоду. Небезпечний він ще й тим, що культурні помилки зазвичай сприймаються набагато болючіше, ніж помилки мовні. Усі ми знаємо, з якою добродушністю зазвичай сприймаються помилки в іноземних мовах його носіями. Культурні ж помилки, як правило, не прощаються так легко і справляють негативне враження [4, с. 20].

Одним із результатів глобалізації спілкування стає вплив англійської мови на інші мови на прагматичному та дискурсивному рівнях, що визнається багатьма лінгвістами [8, с. 251]. У полікультурному суспільстві перекладач, який вільно володіє англійською мовою, повинен ще бути обізнаним з комунікативними ознаками багатьох культур. При вивченні іноземної мови студенти повинні отримати можливість ознайомитися з аналогічною інформацією про культурне різноманіття рідної країни за кожним досліджуваним аспектом. Це дасть їм змогу побачити відмінності між власною культурою і культурою країни, мова якої вивчається, що сприятиме розширенню соціокультурного простору.

У процесі дослідження ми з'ясували, що впровадження діалогу культур мовними засобами дає ефективний результат для підготовки перекладачів у полікультурному середовищі. Слід зазначити, що міжкультурна компетенція є результатом розвитку особистості студента в процесі навчання і являє собою сукупність спеціальних знань національно-культурних особливостей та реалій країни, мова якої вивчається, та низку міжкультурних умінь, що сприятимуть адаптації особистості в професійному полікультурному просторі. Отже, формування у перекладача крос-культурної компетенції є сучасною вимогою щодо ефективного спілкування в полікультурному суспільстві.

Література

1. International Year of Languages. Promotion of International Communication. Published by the Department for General Assembly and Conference Management (DGACM), New York, October 2008. 1000 pp.
2. Гончарова О.А., Маслова А.В. Формування міжкультурної компетентності студентів немовних спеціальностей в процесі навчання

іноземної мови. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка*. 2010. С.10-14. **3.** Chesterman A. The Name and Nature of Translator Studies. http://download2.hermes.asb.dk/archive/download/hermes-42-2-chesterman_net.pdf. **4.** Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М.: Слово, 2000. 624 с. **5.** House Julian. Communicative Styles in English and German. *European Journal of English Studies*. 2006. Vol. 10 (3).P. 249-267. **6.** Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с. **7.** Денисова С.П. Стан та перспективи перекладознавчих досліджень. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*. Том 17. № 1. 2014. С.54-60. **8.** Bühlig Kristin, House Juliane and D. ten Thije Jan. Translational Action and Intercultural Communication. St. Jerome Publishing, 2009. 188 pp. **9.** Holmes J.S. The name and Nature of Translation Studies. *Papers on Literary Translation and Translation Studies*. Amsterdam: Rodopi, 1972. P.67-80. **10.** House Julian. Communicative Styles in English and German. *European Journal of English Studies*. 2006. Vol. 10 (3). P. 249-267. **11.** Lusting M.W., Koester J. Intercultural competence. Interpersonal communication across cultures. Longman, 1999. 401 pp. **12.** Pym Anthony. On Translator Ethics. Principles for mediation between cultures. Benjamins Translation Library, 2012. 185 pp.

Борис Манаенков

г. Лупецк, Російська Федерація

Аспекты формирования социокультурной компетенции будущих переводчиков

The article deals with the problems of formation of socio-cultural competence of future translators. Special attention is paid to such issues as the structure of socio-cultural competence, the stages of its formation, the role of information technology in the educational process and the theoretical issues of the competence approach in the works of Russian scientists.

Key words: socio-cultural competence, professional competence, educational process, future translators, competence approach.

Переводческая деятельность носит особый – коммуникативный характер, она направлена, главным образом, на достижение взаимопонимания между носителями различных языков. В области переводоведения профессиональная компетенция может быть обозначена как сумма знаний, умений, навыков, необходимых переводчику для успешного выполнения своих профессиональных функций. При этом, в процессе профессиональной деятельности переводчик выполняет